

วิจารณ์หนังสือ : Book Review
ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
Religions and Sustainable Development Goals (SDGs)

ผู้เขียน : พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)
ปีที่พิมพ์ : 2562
สำนักพิมพ์ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
จำนวนหน้า: 41
ISBN : 978-616-485-953-1

พระเสกสรร ผาสุกโก (สนทอง)¹ และ พระครูปริยัติพัฒนบัณฑิต²
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Phraseksan phasuko (Sonthong)¹ and PhakruPariyattipattanabundit²
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus^{1,2}
Corresponding Author, E-mail: ems2536@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญ แนวคิด และคุณค่าของหนังสือที่นำเสนอความเชื่อมโยงระหว่างศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา กับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เนื้อหาครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ศาสนากับ SDGs การพัฒนาแบบองค์รวม และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นด้านการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดสมัยใหม่ด้านการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล องค์กร และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ศาสนา; การพัฒนาที่ยั่งยืน; พระพุทธศาสนา

Abstract

This book review aims to analyze the key concepts and contributions of Religions and Sustainable Development Goals (SDGs). The book presents the integration of religious principles, particularly Buddhism, with the United Nations' sustainable development

* ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 พฤษภาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2568

framework. The content highlights religion and SDGs, holistic development, and the Sufficiency Economy Philosophy. The findings reveal that the book effectively integrates Buddhist teachings with modern development paradigms and provides practical applications at individual, organizational, and societal levels

Keywords: Religion; Sustainable Development; Buddhism

บทนำ

หนังสือเล่มมีความหนาพอดิ พอเหมาะสำหรับคนที่มีเวลาน้อยในการที่ใช้เวลาในการอ่านความสำคัญ ซึ่งเรื่องเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจให้ผู้ต้องการศึกษาเรื่องการพัฒนาทั้งสังคมและจิตใจ เป็นหนังสือที่แสดงถึงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีเป้าหมายอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นหลักกับใช้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม และเป็นพระสงฆ์ที่มีประชาชนให้ความเคารพและนับถือ อีกทั้งเป็นภาพลักษณ์ของพระนักปราชญ์และ นักปฏิบัติจึงเป็นการออกรูปแบบที่น่าสนใจสำหรับบุคคลพบเห็นและผู้ที่กำลังหาหนังสือที่ตนอยาก ศึกษาเป็นอย่างดี

หนังสือเรื่อง ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่นำมาวิจารณ์นี้ เป็นผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์มาแล้ว 2 ครั้ง โดยจัดพิมพ์โดยบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) มีพระพรหมบัณฑิตเป็นบรรณาธิการและประธานคณะที่ปรึกษา พร้อมด้วยคณะที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา อาทิ มอญชินญอร์ ดร.วิษณุ ธิญญอนันต์ และคุณฐาปน สิริวัฒนภักดี

เนื้อหาของหนังสือมุ่งนำเสนอแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนา โดยแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
2. การพัฒนาแบบองค์รวม
3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในด้านองค์ประกอบ หนังสือมีการออกแบบหน้าปกที่เน้นคำสำคัญ “ศาสนา” และ “เป้าหมาย” พร้อมสัญลักษณ์ของศาสนาต่าง ๆ สื่อถึงความเป็นสากลของแนวคิด ก่อนเข้าสู่เนื้อหาที่มีคำนำเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดทำหนังสือ และมีสารบัญที่จัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และสะดวกต่อการศึกษา

ทัศนะของผู้วิจารณ์ เห็นว่า โครงสร้างของหนังสือมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นที่ชัดเจน สามารถสะท้อนเจตนาของผู้อ่านในการเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งการจัดหัวข้อย่อยตามลำดับความสำคัญช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การใช้ภาษาที่เรียบง่าย

ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้หนังสือเล่มนี้เหมาะสมสำหรับผู้สนใจศึกษาพระพุทธศาสนาและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับเบื้องต้นและระดับเชิงลึก

เนื้อหาการวิจารณ์

หนังสือเรื่อง ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีการจัดโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบและชัดเจน เริ่มจากส่วนหน้าปกที่ออกแบบโดยเน้นคำสำคัญ “ศาสนา” และ “เป้าหมาย” ควบคู่กับสัญลักษณ์ของศาสนาต่าง ๆ เพื่อสื่อถึงความเป็นสากลของแนวคิด ก่อนเข้าสู่เนื้อหาหลักมีคำนำที่อธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดทำหนังสือ และมีสารบัญที่จัดลำดับเนื้อหาเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้อ่านสามารถติดตามประเด็นสำคัญได้อย่างเป็นลำดับ

เนื้อหาภายในหนังสือแบ่งออกเป็นประเด็นหลักอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งชี้ให้เห็นบทบาทของศาสนาในฐานะกลไกทางสังคมที่ส่งเสริมคุณธรรมและความร่วมมือระดับนานาชาติ จากนั้นนำเสนอแนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และปัญญา โดยใช้หลัก “ภavana 4” เป็นกรอบในการอธิบาย

ต่อมา หนังสือได้เชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอธิบายหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ควบคู่กับเงื่อนไขด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

โดยภาพรวม โครงสร้างเนื้อหาของหนังสือมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากการนำเสนอแนวคิดพื้นฐานไปสู่การอธิบายเชิงลึกและการประยุกต์ใช้จริง ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างศาสนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งยังเอื้อต่อการนำไปปรับใช้ในระดับบุคคล องค์กร และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหาการวิจารณ์

ประเด็นที่ 1 ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

หนังสือได้นำเสนอว่า ศาสนาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำศาสนาในระดับนานาชาติ พระพรหมบัณฑิตในฐานะผู้แทนสมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศไทย ได้สะท้อนบทบาทของพระพุทธศาสนาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบขององค์การสหประชาชาติภายในปี ค.ศ. 2030 หรือ พ.ศ. 2573

เนื้อหาในประเด็นนี้ครอบคลุมสาระสำคัญ ได้แก่ ประเพณีทางสังคมของคาทอลิก ความเป็นมาของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สาระสำคัญของ SDGs การพัฒนาแบบองค์รวม และการประยุกต์หลักภาวนา 4 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศาสนามีได้จำกัดอยู่เพียงมิติความเชื่อหรือพิธีกรรม แต่ยังเป็นพลังทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความร่วมมือ คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมได้

ทัศนะของผู้วิจารณ์ เห็นว่า ประเด็นนี้เป็นจุดเด่นสำคัญของหนังสือ เพราะผู้เขียนสามารถเชื่อมโยงบทบาทของศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกได้อย่างเหมาะสม แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการขับเคลื่อนงานด้านศาสนาและชุมชนในประเทศไทย เช่น โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข และแนวคิด “บวร” ที่เน้นความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาแบบองค์รวม

หนังสืออธิบายว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” การพัฒนาจึงไม่ควรมุ่งเพียงความเจริญทางเศรษฐกิจ แต่ต้องครอบคลุมมิติด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และปัญญา

ผู้เขียนได้นำหลัก “ภาวนา 4” มาอธิบายการพัฒนาแบบองค์รวม ได้แก่ กายภาวนา การพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม; สิลภาวนา การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ; จิตตภาวนา การพัฒนาจิตใจให้มั่นคง มีคุณธรรม; และปัญญาภาวนา การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับแนวคิดสันติภาพ 3 ระดับ ได้แก่ สันติภาพภายในจิตใจ สันติภาพในสังคม และสันติภาพกับสิ่งแวดล้อม

ทัศนะของผู้วิจารณ์ เห็นว่า การนำหลักภาวนา 4 มาอธิบาย SDGs เป็นแนวทางที่มีคุณค่า เพราะช่วยขยายความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ลึกซึ้งกว่ามิติทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเพิ่มมิติด้านจิตใจ และปัญญาเข้าไปด้วย ทำให้การพัฒนาไม่เพียงการสร้างเสริมความเจริญภายนอก แต่เป็นการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งภายในและภายนอก

ประเด็นที่ 3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

หนังสือได้นำเสนอว่า ประเทศไทยมีแนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวมตามหลักพระพุทธศาสนาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อนที่องค์การสหประชาชาติจะประกาศใช้เป้าหมายการพัฒนาในระดับสากล ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พร้อมด้วยเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีรากฐานสัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง มัตตัญญูตา หรือความรู้จักประมาณ และหลักความสุขจากการดำรงชีวิตอย่างสุจริต ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม แนวคิดดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินชีวิต การบริหารองค์กร และการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้

ทัศนะของผู้วิจารณ์ เห็นว่า การเชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ SDGs เป็นจุดแข็งของหนังสือ เพราะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าแนวคิดสากลเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถอธิบายและปฏิบัติได้ผ่านภูมิปัญญาไทยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการพัฒนาที่ไม่มุ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงความสมดุล ความพอดี และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

จุดเด่นและความน่าสนใจของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นสำคัญ คือ การนำเสนอแนวคิดร่วมสมัยเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านมุมมองทางศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา ทำให้เนื้อหาทั้งมิติทางวิชาการและมิติทางคุณธรรม ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย มีการอธิบายศัพท์ทางธรรมให้เชื่อมโยงกับบริบทชีวิตประจำวัน ผู้อ่านจึงสามารถนำหลักคิดไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และสังคมโดยรวม อีกทั้งยังมีข้อความสำคัญที่สร้างแรงบันดาลใจ เช่น “พัฒนาชาติให้เริ่มที่ประชาชน พัฒนาคนให้เริ่มที่ใจ จะพัฒนาอะไรให้เริ่มที่ตัวเราเองก่อน” ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการพัฒนาสังคม

จุดที่ควรพิจารณา

แม้หนังสือจะมีเนื้อหาที่ทรงคุณค่า แต่ลักษณะการเรียบเรียงบางส่วนยังเป็นรูปแบบการบรรยาย ทำให้บางประเด็นมีความซ้ำซ้อนหรือย้อนกลับไปมาบ้าง หากมีการจัดกลุ่มหัวข้อธรรมและประเด็นการพัฒนาให้เป็นหมวดหมู่ชัดเจนยิ่งขึ้น จะช่วยให้เนื้อหากระชับ ต่อเนื่อง และเหมาะสมกับผู้อ่านที่ยังไม่มีพื้นฐานด้านพระพุทธศาสนาหรือแนวคิด SDGs มาก่อน

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานที่มีคุณค่า เพราะสามารถเชื่อมโยงศาสนา พระพุทธศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความหมาย เหมาะสำหรับนักศึกษา นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กร และผู้สนใจแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของคุณธรรมและความสมดุลทางสังคม

สรุป

หนังสือเรื่อง ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นหนังสือที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ หนังสือชี้ให้เห็นว่า ศาสนาไม่ได้เป็นเพียง

หลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังสำคัญในการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อสังคม

สาระสำคัญของหนังสือครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาแบบองค์รวมตามหลักภาวะนา 4 และการเชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ SDGs ซึ่งช่วยให้เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องไม่มุ่งเฉพาะความเจริญทางเศรษฐกิจ แต่ต้องคำนึงถึงความสมดุลของชีวิต สังคม จิตใจ ปัญญา และสิ่งแวดล้อม

โดยภาพรวม หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าทั้งด้านวิชาการและการประยุกต์ใช้ เพราะสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอธิบายแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม เหมาะสำหรับนักศึกษา นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กร และผู้สนใจแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของคุณธรรม ความพอดี และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้สำคัญจากหนังสือเรื่อง ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คือ การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นว่า การพัฒนาไม่ควรมุ่งเพียงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงความสมดุลของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน

หลักธรรมสำคัญที่หนังสือนำเสนอ คือ ภาวะนา 4 ได้แก่ กายภาวะนา สิลภาวะนา จิตตภาวะนา และปัญญาภาวะนา ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนามนุษย์อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และปัญญา โดยไม่ละเลยด้านใดด้านหนึ่ง แนวคิดนี้เชื่อมโยงกับหลักสันติภาพ 3 ระดับ ได้แก่ สันติภาพภายในจิตใจ สันติภาพในสังคม และสันติภาพกับสิ่งแวดล้อม อันเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างไม่เบียดเบียน

นอกจากนี้ หนังสือยังชี้ให้เห็นคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานะแนวทางการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยเน้นความพอดีตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ความพอเหมาะตามหลักมัตตัญญูตา และความพอใจจากการดำรงชีวิตอย่างสุจริต ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และธรรมชาติ

ดังนั้น องค์ความรู้ที่ได้จากหนังสือเล่มนี้สามารถสรุปได้ว่า ศาสนาเป็นฐานทางคุณธรรม เป้าหมายเป็นทิศทางของการพัฒนา และการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นผลลัพธ์ของความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หากมนุษย์สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาองค์กรหรือสังคมได้อย่างเหมาะสม ย่อมนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคง สมดุล และยั่งยืนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). สู่การศึกษาแนวพุทธ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ปรินทร์ฉัตร ภิมรัชต์อารงค์. (2566). ความเชื่อมโยงระหว่างพระพุทธศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในการประชุมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (The 2nd Cooperate Sustainability Meeting Program).
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2562). ศาสนากับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2561). การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.